

کتابخانه

5328

ع. م.

1

197

تذکره

www.KitaboSunnat.ir

سرشناسه:

عبدان ونام پیداوار

مشخصات سر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

یوسفی چناری، محمدحسین، ۱۳۴۰-

پدیده سحر: چالش ها و راهکارها / محمدحسین یوسفی چناری؛ تهیه

معاونت پژوهشی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

نم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه

علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۷

ص ۱۳۲

978-600-195-410-8

۱۷۰۰۰۰ یا :

فیبا

کتابنامه: [۱۵۹]-۱۱؛ همچنین به صورت زیرنویس

نمایه

سحر و افسون (اسلام)

جادوگری (اسلام)

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و

فرهنگ اسلامی، معاونت پژوهشی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

BP ۲۲۶/۷۵/۹پ ۴ ۱۳۹۷

۲۹۷/۴۶۸

۵۲۸۴۱۳۲

پدیده سحر

چالش‌ها و راهکارها

محمد حسین یوسفی چناری

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

نشانی

قم، خیابان معلم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ
اسلامی، نشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
تلفن و دورنگار: ۰۲۵-۳۷۸۳۲۸۳۴

ص.پ: ۳۷۱۸۵/۳۶۸۸

کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۵۹۱

مراکز بخش

۱. قم، میدان شهدا، تلفن و دورنگار

۰۲۵-۳۷۸۳۲۸۳۴، تهران، خیابان انقلاب،

روبروی درب دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده،

طبقه همکف، واحد ۳۱۲، تلفن: ۶۶۹۵۱۵۳۴

وب گاه: www.pub.isca.ac.ir

رایانامه: na.isca.ac.ir

فروشگاه مجازی نشر

www.shop.isca.ac.ir

فروشگاه نشر دیجیتالی

www.pajooaan.ir

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

پدیده سحر: چالش‌ها و راهکارها

محمدحسن موسفی چناری

ناشر

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی وابسته

به دفتر تبلیغات اسلامی - روزه علمی هم

تهمه

تهمه

معاونت پژوهشی پژوهشگاه علوم و

فرهنگ اسلامی

سرور استار

محمدباقر انصاری

لینوگرافی، چاپ و صحافی

چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۷

شمارگان: ۴۰۰

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

عنوان: ۴۶۵، مسلسل: ۷۴۶

فهرست مطالب

۱۱	سخنی با خواننده
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۱۷	مفهوم‌شناسی
۱۷	سحر
۲۲	کهانیت
۲۴	شعبده
۲۵	تنجیم
۲۶	چیستی سحر
۲۹	سحر: واقعیت یا تخیل
۳۰	نقد و بررسی
۳۷	تاریخچه سحر
۳۹	آثار و پیامدهای سحر
۴۱	سحر و قدرت خداوند
۴۳	تفاوت معجزه با سحر

۴۶	اتهام سحر به انبیای الهی
۵۴	افسانه مسحور شدن پیامبر ﷺ
۵۶	اتهام سحر به ائمه اطهار
۵۷	گونه شناسی سحر
۵۷	۱. کهنانت
۶۱	۱. شعبده
۶۳	شعاع از منظر دینی
۶۴	۳. ننجیم
۶۷	خبرداران راهب و فلک
۷۴	۴. احضار ارواح
۷۶	دیدگاه‌ها درباره احضار ارواح
۷۸	نقد و بررسی
۸۲	چند نکته
۸۷	فصل دوم: تهدیدها و تأثیرهای سحر
۸۷	مقدمه
۸۷	۱. تهدیدهای اجتماعی
۸۸	الف) ترویج خرافه گرایی
۹۲	ب) فروپاشی خانواده‌ها
۹۲	ج) تهدید سلامت روحی. روانی جامعه
۹۳	د) نابودی محیط زیست
۹۳	هـ) تهدید و نابودی میراث فرهنگی
۹۳	۲. تهدیدهای فرهنگی

۹۷.....	فصل سوم: مبارزه انبیا و امامان معصوم علیهم السلام با سحر
۹۷.....	مقدمه
۹۷.....	۱. مواجهه موسی علیه السلام با ساحران
۹۸.....	نشست اضطراری
۹۹.....	فراخوان عمومی
۱۰۰.....	لمیع و پاداش
۱۰۲.....	ترس موسی علیه السلام
۱۰۳.....	تهدید و ارعاب
۱۰۴.....	۲. حضرت سلیمان علیه السلام و مبارزه با ساحران
۱۰۸.....	سحر در عصر سیمان
۱۱۱.....	جمع آوری نوشته ها
۱۱۲.....	ناتوان ساختن ساحران
۱۱۲.....	مجازات شیاطین و جن ها
۱۱۳.....	۳. مواجهه پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله با ساحران
۱۱۴.....	الف) اقدامات علمی و فکری
۱۱۴.....	روشنگری
۱۱۵.....	بررسی علم غیب
۱۱۶.....	علم غیب مطلق
۱۱۶.....	علم غیب نسبی
۱۱۶.....	تقویت باورهای توحیدی
۱۲۴.....	آشکارسازی چهره واقعی ساحران
۱۲۴.....	بداء چیست؟
۱۲۶.....	توبه
۱۲۷.....	صدقه

- گناه سحر ۱۲۹
- سحر: بدتر از شراب خواری ۱۲۹
- ساحر مشرک است ۱۳۱
- سحر: گناه کبیره ۱۳۱
- پذیرش سحر و دوری از بهشت ۱۳۵
- ب) اقدامات عملی ۱۳۷
- ۱۳۷
- اعدام ساحر ۱۳۸
- تکفیر ساحر ۱۳۸
- چه سحری سبب کفر است؟ ۱۴۰
۴. اقدامات ائمه اطهار (ع) در مواجهه سحران ۱۴۳
- الف) مواجهه علمی و فکری ۱۴۳
- سحر و تیرگی زندگی ۱۴۵
- سحرمانند قتل ۱۴۷
- ب) مبارزه عملی و رفتاری ائمه اطهار (ع) ۱۵۰
- خنثی سازی ۱۵۲
۱. پیشگیری ۱۵۳
۲. درمان ۱۶۴
- سحر جایز ۱۶۷

کتابنامه ۱۵۹

- الف) کتابها ۱۵۹
- ب) سایتها ۱۷۰
- ج) نرم افزار ۱۷۱

نمایه ۱۷۳

فهرست آیات ۱۷۳

فهرست روایات ۱۸۲

نمایه‌های موضوعی ۱۸۶

اعلام و مشاهیر ۱۹۳

مکان‌ها ۱۹۴

کتاب‌ها ۱۹۵

سخنی با خواننده

سحر با چشم‌بند، تردستی و گاه با استفاده از خواص ناشناخته فیزیکی و شیمیایی بعضی از اجسام و عناصر و گاه از طریق کمک گرفتن از شیاطین و تأثیر در جنبه‌های روانی و فیزیکی انجام می‌شود. اساس کار ساحران بر تحریف حقایق است که عموماً از توجه بینندگان از حد عده‌ای به خرافات و اوهام سوءاستفاده می‌کنند و باعث گمراهی مردم و تحریف حقایق و متزلزل ساختن پایه‌های اعتقادات افراد ساده‌ذهن می‌شوند.

در اسلام، سحر به شدت مذمت و از آن نهی شده است؛ یادگرفتن آن حرام است، مگر برای ابطال سحر و پیشگیری از اغفال و گمراهی کردن مردم. خواندن آیات و دعاهایی برای از بین بردن سحر در کتب و روایات نیز وارد شده است.

به هر حال وجود سحر را نمی‌توان انکار کرد؛ برخی صورت‌های آن هم‌اکنون رواج دارد و هنوز واقعیت آن شناخته نشده است؛ مثل کارهایی که مرتاضان هندی انجام می‌دهند.

در این نوشتار ضمن بیان آیات و روایات در مذمت سحر، راهکارها و اقدامات عملی در مواجهه با ساحران، به استناد نحوه برخورد انبیا و امامان

معصوم با آنان بررسی شده است. ضمن تشکر از نویسنده محترم، حجت الاسلام جناب آقای محمدحسین یوسفی چناری، از تلاش همه عزیزان به ویژه نشر پژوهشگاه که در پیراستگی و آراستگی و طبع این نوشتار اهتمام ورزیده اند، قدردانی می کنم.

امید است ارائه این اثر در تعالی فرهنگ دینی مؤثر و مورد توجه حضرت صاحب الامر (عج) قرار گیرد.

محمد هادی یعقوب نژاد

معاون پژوهشی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

www.Ketab.ir

مقدمه

سحر به عنوان پدیده‌ای پیچیده در میان انسان‌ها سابقه‌ای بس طولانی دارد. این پدیده به‌طور عمده در مسیر اهداف شیطانی به کار رفته است. روی‌آوری به سحر و جادو امروزه نه تنها در سیطه‌های کوچک و بسته روستایی، بلکه در خانواده‌های تحصیل کرده و زندگی شهری همراه یافته است. در عصر و روزگار ما سحر و جادوگری را به صورت‌های مابوت و شکل‌های گوناگون در قالب هنر به مردم ارائه و ساحر را هنرمند معرفی می‌کنند. تبلیغ خواهی انسان‌ها و روی‌آوری به کارهای خارق‌العاده و شگفت‌انگیز بر این باورهای غلط افزوده است و کسانی مرعوب این گونه رفتارها شده‌اند. سحر در زندگی میان تأثیر عملی گذاشته است و برای رهایی از بن‌بست‌های زندگی چاره‌ای پناهجویی از ساحران می‌دانند. اقبال و روی‌آوری به سحر و ساحری خسارت‌های جبران‌ناپذیر فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و دینی را متوجه جامعه کرده است. یکی از برجسته‌ترین اهداف انبیای الهی هدایت انسان‌ها به سوی رشد و کمال است. ساحران با ابزار سحر موانعی در مسیر تعالی بشریت و راه پیامبران ایجاد کرده‌اند و همواره در گذر زمان معضل‌آفرین بوده‌اند؛ از این رو پیامبران اولیای الهی به اقدامات علمی و عملی در مواجهه با سحر و ساحران دست

زده‌اند. جهت برون‌رفت از این چالش و مشکل، شناخت و تبیین سیره علمی و عملی پیامبران الهی و معصومان علیهم‌السلام در مواجهه با پدیده سحر و ساحران در این نوشتار مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی نوع رفتار پیامبران الهی و پیشوایان معصوم علیهم‌السلام امروزه می‌تواند به عنوان راهکار و راهبردی ارزشمند مورد توجه قرار گیرد.

با توجه به پیشینه بسیار طولانی پدیده انحرافی سحر، نوشته‌هایی پراکنده و از منابع روایی و نیز منابع تفسیری وجود دارد که در آن سحر مذمت و به دوری از ساحران توصیه شده است؛ اما به پژوهشی مستقل که در آن واکنش پیامبران علیهم‌السلام مورد بررسی قرار گرفته و راهکارهای آنان ارائه شده باشد، دست ن‌افایم. این سخن بدان معنا نیست که هیچ کتابی در این زمینه به دست چاپ و نشر رسیده نشده است، بلکه کتاب‌هایی روانه بازار شده‌اند که به لحاظ ظاهری مناسب به نظر می‌رسند، ولی از منظر آموزه‌های دینی کمتر به محتوا نگریسته‌اند.

نکته‌ای که در این کتاب برای نویسندگان حائز اهمیت بوده، این است: موضوع بحث در این کتاب مفاهیمی از قبیل سحر، کلمات و شعبده است که اسباب آن بر ما پنهان و مخفی است و تشخیص درست از نادرست و سره از ناسره آن کاری بس دشوار است؛ از این‌رو در بررسی مباحث مذکور دقت لازم صورت گرفته و سعی شده است بیشتر از قرآن و علوم اهل بیت علیهم‌السلام استفاده شود؛ چون این منابع سرچشمه‌های زلال معرفت‌اند که خود آنان علوم الهی خود را به چشمه آب صاف و زلال لایتناهی تشبیه کرده‌اند: «عَنْ مُقَرَّنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه‌السلام يَقُولُ... وَ ذَهَبَ مَنْ ذَهَبَ إِلَيْنَا إِلَى عُيُونٍ صَافِيَةٍ تَجْرِي بِأَمْرِ رَبِّهَا لَا نَفَادَ لَهَا وَلَا انْقِطَاعَ».^۱ علوم اهل بیت بر اساس فطرت و برهان

۱. محمد بن یعقوب کلینی؛ الکافی، ج ۱، ص ۱۸۴، کتاب الحجه، ح ۹.

است و از ذات اقدس حق سرچشمه گرفته است و هرگز فیضان و جوشش آن پایان‌پذیر نخواهد بود.

بر خود لازم می‌دانم از حمایت‌های معنوی حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای محمدهادی یعقوب‌نژاد معاون محترم پژوهشی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی سپاسگزاری کنم. به یقین مساعدت حجت‌الاسلام و المسلمین برادر دانشور و ارجمند جناب آقای محمدصادق یوسفی مقدم رئیس محترم پژوهشگاه فرهنگ و معارف قرآن و همچنین مشاوره‌های عالمانه فاضل گرامی حجت‌الاسلام و المسلمین خدامراد سلیمیان از اعضای هیئت علمی پژوهشگاه هدایت و آینده‌پژوهی و حجت‌الاسلام اکبر اسدعلیزاده رئیس محترم مرکز ادبیات اسلامی و نیز همکاری اعزه فرهیخته و فاضل حجج اسلام مرتضی سبیدی پهناری و سیدحامد شاه‌رخی که در سامان‌گیری این کتاب نقش داشته‌اند از روایات همه این استادان و تمامی همکاران محترم در نشر پژوهشگاه تشکر و قدردانی می‌کنم.

در آخر ثواب این اثر را به ارواح پاک والدینم که عمرخویش را بر سر تربیت و پرورش این جانب گذاشتند، هدیه می‌کنم.